

Daag je leerlingen uit om tot leren te komen

Toekomstbestendig leren

Wat doe je als leraar, wanneer jouw leerlingen meer uitdaging en begeleiding nodig hebben dan je eigenlijk kunt bieden? Ervaringen vanuit de praktijk van de Day a Week School geven nieuwe inzichten, die breder toepasbaar zijn.

DOOR: MARLEEN VAN BEEK

Day a Week School biedt onderwijs aan cognitief talentvolle leerlingen die uitblinken qua leerprestaties en denkstrategieën en behoefte hebben aan meer uitdaging dan dat het reguliere onderwijs hun kan bieden, om zo tot actief leren en ontwikkelen te komen. Met een schoolomgeving die niet alleen gericht is op kennis en cognitief leren, maar waar ruimte is voor meta-cognitieve vaardigheden en reflectie, kun je een actieve bijdrage leveren aan een leven lang leren van leerlingen. Maar hoe ziet dat er in de klas uit en hoe pak je dit aan? Als leerkracht ben je altijd op zoek naar de zone van de naaste ontwikkeling van leerlingen. Waar cognitief talentvolle leerlingen in het reguliere onderwijs vaak te veel in hun comfortzone blijven zitten en dus minder kans hebben om leervaardigheden op te doen, zijn we bij Day a Week School altijd op zoek naar hoe je deze leerlingen leergedrag kunt laten oefenen. 'Wat heeft deze leerling op dit moment (in deze les) nodig om tot leren te komen?' In het zoeken naar en benoemen van deze leermomenten, wordt het leergedrag van de leerlingen zichtbaar voor mij als leraar. Juist wanneer leerlingen zelf hun eigen groei kunnen zien, benoemen, analyseren en in kaart kunnen

brengen, wordt het effect van hun leerproces nog groter en kunnen ze, zoals Kirschner (2017) stelt: 'vaardigheden en houdingen verwerven die nodig zijn om op een stabiele, bestendige manier te blijven leren in onze snel veranderende wereld.'

Doelgebieden als kapstok

Daarom werken we bij Day a Week School naast de kennisdoelen (wat wil ik dat een leerling aan het einde van een les of thema heeft geleerd over dit onderwerp en waar blijkt dit uit?) ook aan vaardigheidsdoelen en leerstrategieën. Deze zijn onderverdeeld in vier doelgebieden¹, die als kapstok dienen voor ons onderwijs. Zo krijgen de leerlingen zicht op welke vaardigheden ze kunnen oefenen en hebben we een gemeenschappelijke taal als we het over leren hebben in de klas. Per dag en per les ligt de focus op verschillende gebieden. Zo verhoog ik de kans dat elke leerling wat te leren heeft. Elke dag maak ik tijd vrij om hier op te reflecteren. Soms is dat het vooraf benoemen van een doelgebied, soms is dit achteraf vragen aan de leerlingen welk doelgebied zij bij deze les vinden passen. Of ik vraag aan het einde van de dag om bij het doelgebied te gaan staan (ze hangen verspreid over het klaslokaal) waar zij vandaag het meest in hebben geleerd. Ze kunnen dit dan in groepjes met elkaar delen en oefenen daarin om woorden te geven aan hun groei.

Persoonlijke doelen

Naast het koppelen van lessen aan doelen door mij als leerkracht, kunnen de leerlingen zelf ook met een persoonlijk leerdoel aan de slag. Gedurende het jaar besteed ik hier structureel aandacht aan. De leerlingen kiezen uiteindelijk een persoonlijk doel waarmee ze willen oefenen. Door gerichte opdrachten, zoals het maken van een poster of het invullen van de 'vooruitkijker', blijft het betekenisvol en passend bij hun leeftijd. Juist omdat het gedurende drie jaar tijdens hun hele carrière bij Day a Week School terugkomt, ontwikkelen ze een helicopterview op wat leren

is en krijgen ze steeds meer zicht op hun eigen leerproces en groei.

Kers op de taart

De DWS-groeiportfolio's van de groep acht leerlingen die afscheid nemen van Day a Week School zijn daarin vaak een kers op de taart. Wanneer een leerling drie jaar tijd, ruimte en feedback heeft gehad om zich hierin te ontwikkelen, zie ik van hen terug dat ze ook echt iets kunnen met wat ze hebben geleerd. Of zoals Hattie (2018) de impact van het leraarschap beschrijft: 'Ik help leerlingen hun eigen leraar te worden'.

Het mooie van werken met vaardigheidsdoelen is dat ze op elk niveau en in elke klas – van primair onderwijs tot MBO – kunnen worden ingezet. Dit is volgens Kirschner (2017) zelfs noodzakelijk om leerlingen voor te bereiden op een onzekere (arbeids)toekomst. Hij beschrijft een drietraps-procedure om op je school een steady basis van kennis door te trekken naar een schoolomgeving waar gewerkt wordt aan metacognitieve vaardigheden en reflectie om zo bij te dragen aan een 'leven lang leren en kritisch kunnen denken'. Mijn gedrevenheid als leerkracht bij Day a Week School en mijn passie voor deze vorm van onderwijs komen hieruit voort. Wat ik voor mijn leerlingen toevoeg, verschilt per kind. Waar de één verwonderd ontdekt dat er nog veel te leren valt, schiet de ander in onzekerheid, bang om fouten te maken. Stap voor stap ervaren ze dat ze dát juist mogen leren en met iedere succeservaring bouwen ze meer vertrouwen op om te blijven leren.

Marleen van Beek is leerkracht bij Day a Week School, onderwijsadviseur begaafdheid bij Het ABC en maakt onderdeel uit van het DWS-programmateam.

De getoonde opdrachten zijn geplaatst met toestemming. Meer informatie: www.dayaweek-school.nl & www.hetabc.nl/begaafdheid

Meer weten? HetABC verzorgt in de #NOW2021 op vrijdag een online kennissessie over omgaan met begaafdheid.

Hoe kun je cognitief talentvolle kinderen leergedrag laten oefenen?

Hoe leer ik?

- Ik kan en wil leren
- Ik regel mijn werk
- Ik motiveer mezelf

Hoe denk ik?

- Ik stel vragen
- Ik gebruik mijn fantasie
- Ik zoek antwoorden
- Ik denk als een programmeur

Hoe zie ik mezelf?

- Mijn blik is open
- Ik sta stil bij wat ik doe

Hoe werk ik samen?

- Ik zet me in
- Ik stem af
- Ik houd rekening met mezelf en de anderen

¹ De vier doelgebieden zijn gebaseerd op de door de SLO opgestelde doelen en vaardigheden voor ontwikkeling (DVO, versie 2017) en de vier kernvaardigheden van Skillis (CED groep, 2017).